נה.

ופול המלרי יבש עושין ממנו כרי

ולהכי אסור: גבו׳ למימרא דדגן.

דכתיב בקרא כל מין דמידגן משמע

וחייב במעשר מן התורה ואפי׳ משאר

מינין מדקתני הנודר מן הדגן אסור

בכל: וכפרוץ הדבר. כלומר קיבלו

עליהם תקנתא של חזקיהו לעשר הכל

כדכתיב הרבו בני ישראל וגו' אי

אמרת בשלמא דדגן לא משמע אלא

מחמשת מינין היינו דאתא קרא

למימר הרבו בני ישראל דאפי׳ דבר

שלא נתחייב במעשר מן התורה כגון

שאר מיני דמידגני היו מעשרים כדי

להחזיק בתקנה אלא אי אמרת דגן

כל מיני דמידגן משמע מאי וכפרוץ

הדבר הרבו כלומר מה הוסיפו על

מה שכתוב בתורה: אמר אביי. (ג)

כל דמידגן משמע ומאי וכפרוץ הדבר

הרבו לאיתויי פירות האילן וירק

דהרבו בו בני ישראל ליתן מהן

מעשר דמדאורייתא לא מחייב במעשר

אלא מידי דמידגן דלא משמע אלא

מחמשת מינין: ותבוחת השדה לרוב.

אלמא דתבואה משמע כל מילי דהא

דכתיב ותבואת העדה לאו מחמשת

מינין (ד) דאיקרו תבואה: תבואה

סתם לא משמע אלא מחמשת מינין

תבואת השדה משמע כל מידי הגדל

מן השדה: פקיד. לוה בלוואתו:

היכי מיקרית. כלומר ממה אגבה

אותו ממון: אלא מחמשת מינין.

ואינו גובה אלא מחמשת מינין:

עללהא. משמע כל מילי שעולה

ומשבח ואפי' משאר פירות שמשבחין

לוה לגבות מהן: אהדרוה לקמיה

דרבת. לחותה תשובה: שכר בתים

ושכר ספינות. גובה מהן או לא: מי

אמרינן כיון דפחתן. שמתחסרין כל

זמן שמתיישנין: לאו עללתא. מיקרו

שאיז עולה ומשביח ולא גבי מינייהו: או דילמא כיון דלא ידיע פחחייהו.

שעל יד על יד מתחסר ואינו ניכר

פחיתותו להדיא והואיל ונוטל הימנו

שכר עולה ומשביח הוי ויהבו ליה

מההוא אגרא: אמרוה קמיה דרב

יוסף. הא דאמר רבא דהא לא

מיבעיא ליה דעללתא כל מידי משמע:

דמי למויגא דרבא. שכשהיה רבא

לומד לפניו היה מחג לו בענין זה:

תוספות

מתניתין אסור כפו מידי דאידגן שמעמידין אומו בכרי נקרא דגן: וכפרוץ הדבר. פסוק הוא בדברי הימים שתיקן מוקים שיבימו התעשרות לאולר לבית התקדש וכפרון תקנתו הרבו בני ישראל מעשר דגן תירוש וילהר וכל תבואת שדה לרוב והשתא מ"ד דכל תבואת שדה כלומר כגון פול המלרי אסיפא דקרא סמיך דכתיב כל תבוחת שדה לרוב וחי דגן כל מילי דחידגן משמע ל"ל למיכחב כל חבוחת שדה מעשר דגנך לא משמע אלא ה' מינין מיהו ההוא דדברי הימים משמע כל מילי דאי בלשון ב"א משמע כל מידי דמדגן ההוא נמי משמע כל מילי: הכל מודים. אפילו רבנן שאין אסור אלא מה' מיניו: מחיב רב יוסף. וה״ה לרבי מחיב דב יוסף. וה״ה לרבי מחיר דמחני׳ מוחיב וחמר אביי לאיתויי פירות האילן וירק: תבואת שדה לחוד. דודאי משמע כל מילי: עללתא. כל מין דמידגן משמע: הא לא מיבעיא ליה. דכל פירות איקרי עללתא כל דבר אוכלין מקרי עללתא וכן שאר נכסים דעללתא מידי דהוא בעין משמע כי קמיבעיה ליה שכר בחים שכר ספינות מי אמרינן כיון לבחים וספינות פוחחים בכל יום ומשתנים לאו בכלל עללתא דעללתא משמע מידי דמשנח ולא מידי דפוחת: או דלמא ביון

פירוש הרא"ש

. דלא ידיע פחתייהו. פי

ואיקרי שפיר עללתא: שיהא מופקר לכל. שיהיה

מלמד תורה לכל: ששוקפין. לשון איסקופה הנדרסת:

מתני' אסור בפול המצרי יבש. דדגן כל מיני דמידגן משמע שעושין ממנו כר בכל מיני קטניות שעושין מהם כרי: גמ' וכפרוץ הדבר. מקרא הוא בדברי הימים על חזקיהו שתקן לעשר מפירות ירק וכאשר אי אמרת דנו כל דמידנו

שהנודר מן התבואה אינו אסור אלא מחמשת מינין אבל הנודר מן גבו' ו**כפרוץ הדבר.** מקרא הוא בד"ה. דבימי חזקיה לא היו הדגן אסור בכל מין דמידגן (³⁾ משמע דבר שעושין ממנו כרי זריזין להפריש תרומות ומעשרות עמד חזקיה ותקן שיביאו אותם בית

ה' וכתיב וכפרון הדבר שנתחוקה וגברה תקנתו של חוקיה: הרבו בני ישראל וגו' ואי אמרם דגן כל דמידגן משמע מאי וכל הכואת השדה. דהא כל דמידגן הוו בכלל דגן ואם כן כל תבוחת השדה בכלל: לחיתויי פירום החילן וירק. שחין עושין דגן מהן: הכל מודים בנודר מן התבוחה וכו'. דאע"ג דתני לה במתניתין בלשון יחיד דברי הכל היא: מהו דתימא תבואה כל מילי משמע. מדמתרגמינן עללתא ועללתא משמע כל מילי כדאמרינן לקמן: בר מר שמואל פקיד וכו' עללתא היכי מיקרית. שלח היה לו לרבח ליטול אלא מעללתא שייחד לו ןברן מר שמואל: אינו אסור אלא בחמשת המינין. והוה סבירא ליה לרב יוסף דכיון דעללתא תרגום תבואה הוא חמשת המינין בלחוד משמע: עללחה כל מילי משמע. דעללתה לשון ביהה והכנסה ושבח: הדין מוגא דמי למוגה דבריה דרב יוסף בר המה. דמזיג על חד תלתא מיא דרבא הוא דאמרש כל חמרא דלא דרי על חד מלמא מיא לאו חמרא הוא: מאי דכחיב וממדבר מתנה. נתכוון רב יוסף להזהיר רבא שיהא שפל רוח ביותר:

הדגן אסור בכל מין דמידגן (כ) משמע דבר שעושין ממנו כרי

> מתני' יהנודר מן הדגן אסור בפול המצרי יבש דברי רבי מאיר וחכ"א אינו אסור אלא בחמשת המינין רבי מאיר אומר הנודר מן התבואה יאינו אסור אלא מחמשת המינין אבל הגודר מן הדגן אסור בכל ומותר בפירות האילן ובירק: גמ" למימרא ידדגן כל דמידגן משמע מתיב רב יוסף יוכפרוץ הדבר הרבו בני ישראל [ראשית] דגן תירוש ויצהר וכל תבואת שדה יילרוב וגו' ואי אמרת דגן כל דמידגן משמע מאי ייכפרוץ הדבר הרבו אמר אביי לאתויי פירות האילן וירק: ר' מאיר אומר הנודר מן התבואה וכו': אמר ר' יוחנן הכל מודים בנודר מן התבואה שאין אסור אלא מחמשת המינין תניא נמי הכי 🕫 שוין בנודר מן התבואה שאין אסור אלא מה' המינין פשיטא מהו דתימא תבואה כל מילי משמע קמשמע לן דלא משמע כל מילי מתיב רב יוסף וכפרוץ הדבר הרבו בני ישראל כו' אמר רבא תבואה לחוד תבואת שדה לחוד בר מר שמואל פקיד דליתנון תליםר אלפי זוזי לרבא מן עללתא דנהר פניא שלחה רבא לקמיה דרב יוסף עללתא היכי מיקריא אמר רב יוסף ימתניתין היא ושוין בנודר מן התבואה סגמתניתין שאין אסור אלא מחמשת המינין א"ל אביי

מי דמי תבואה לא משמע אלא מחמשת המינין עללתא כל מילי משמע אהדרוהו לקמיה דרבא אמר הא לא קא מיבעיא לי דעללתא כל מילי משמע הדא הוא דאיבעיא לי שכר בתים ושכר ספינות מאי מי אמרינו כיון דפחתן לאו עללתא היא או דילמא כיון דלא ידיע פחתייהו עללתא היא אמרוה רבגן קמיה דרב יוסף אמר וכי מאחר דלא צריך לן אמאי שלח לן איקפד רב יוסף שמע רבא יואתא לקמיה במעלי יומא דכפורי אשכחיה לשמעיה דהוה קא מזיג קמיה כסא דחמרא אמר ליה הב לי דאמזיג ליה אנא יהב ליה וקא מזיג איהו כסא דחמרא כי קא שתי אמר הדין מיזגא דמי למיזגא דרבא בריה דרב יוסף בר חמא אמר ליה הוא ניהו אמר ליה "לא תיתיב אכרעך עד דאמרת לי פירושא דהדין מילתא מאי דכתיב יוממדבר מתנה וממתנה נחליאל ומנחליאל במות א"ל כיון שעושה אדם את עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל תורה ניתנה לו במתנה שנאמר וממדבר מתנה וכיון שניתנה לו במתנה נחלו אל שנאמר וממתנה נחליאל וכיון שנחלו אל עולה לגדולה שנאמר ומנחליאל במות ואם הגביה עצמו הקב"ה משפילו שנאמר ³ומבמות הגיא ולא עוד אלא יי ששוקעין אותו בקרקע שנאמר יונשקפה על פני הישימון ואם חוזר בו הקב"ה מגביהו שנאמר

לא סיסיב אכרעך כו'. לפי שהגים לבו שאל לו מקרא זה כדי להשפיל דעתו: כמדבר שהוא מופקר לכל. מלמד תורה בחנם לכל: נחליאל. (כ) נעשית לו התורה כמו נחלה: ששוקעין אותו בארץ. כמו (ו) המשקוף: חילחא

משמע. פלשון בני אדם: מאי וכפרוץ הדבר. רישיה דקרא נקט ומסיפיה קא פריך והאי ראשית דגן דכתיב בקרא היינו מה שעקרא דגן בלשון בני אדם ואי כל דמידגן משמע מאי האי כל מבואת השרבר. נישיה דקרא נקט ומסיפיה קא פריך והאי ראשית דגן דכתיב בקרא היינו מה כא להוסיף: לאיתויי פירות האילן וירק. דלימנהו בכלל דגן ומיקרו מצואת השדה: (פיסקא) הכל מורים בגודר כן התבואה שאינו אסור אל בחמשת השיני. דלא מימא לרכנן אמיד דגן לא מממע להו אלא מחשת כל דגר מעולה ומשוכח: שבר בתים ושבר להו אלא ממשת המינין מבואה כל מילי משמע כל דגר מעולה ומשוכח: שבר בתים ושבר בהים ושבר בהים ושבר בהים לפעמים נשכרים בזול: ביון דלא ידיע פחתייהו. אין ניכר בהם פחימות השכר: דמי האי מויגא בוי. שהיה רגיל לימן הרבה מים ביין כדאימא במחלת פרק המוליא יין (דף עו.) אמר רכא כל בהמות. כיון דפתמי שלפעמים נשכרים בזול דלי על חד מלתא מיא לאו ממרא האי שהוא מופקר לבל. ללמוד מורמו לכל:

וגר'ן, ד) ובשאלתות פ׳ נשא סי׳ קכא איתא וכל תבואת שדה אמר אביי וכו׳ ובוה תבין פי' הר"ן ד"ה לרבו], ה) [ל"ל מתניתא] ו) עירובין נד. ןע"ש כמה שינויים], ז) [קדושין לו: ושם נסמן וע' חום' מיר כד: ד"ה אמר שמואל וכו' פירוש על זהן, ח) וגירסת הערוך בערך שקף ב' ששוקפין וכ"ח בשחלתות פרשת נשא סימן קכא],

תורה אור השלם ו. וְכִפְּרֹץ הַדָּבֶּר הִרְבּוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל רֵאשִׁית דְּגֶן הִירוֹשׁ וְיִצְהֶר וּדְבַשׁ וְכֹל שְּׁדֶה וּמַעְשַּׁר

. דברי הימים ב לא ה 2. (יח) בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים כָּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם בְּמִ*שְׁ*עֲנֹתָם במחקק וֹמִמַּתְנָה נַחֲלִיאֵל ומנחליאל במות: במדבר כא יח-יט

הַפְּסְגָּה וְנִשְׁקְפָּה עַל פְּנֵי הַיְשִׁימֹן: במדבר כא כ

הגהות הב"ח

(א) גמ' תניא נמי הכי ושוין: (ג) רש"י מאיר וכו׳ בכל מין דמידגן דדגן משמע: (ג) ד"ה אמר אביי לעולם דגן כל דמידגן משמע הס"ד ואח"כ מ"ה מאי וכפרון כל מילי אלא: (ד) ד"ה כד מידי תנת: (ד) ד"ה ותבואת וכו' מחמשת מינין קאמר ואיקרו תבואה הס"ד: (ה) ד"ה נחליאל שנעשה לו: (ו) ד"ה םשוקעין כו' כמו השקוף. מ״ב ע״ל בפירושו סוף

מוסף רש"י

הדין מיזגא דמי למיזגא דרבא כו'. ככ יוסף סגי נהור הוה ולח היה רואהו והכירו בטעם סיים לומוא הספירו בפעם סיין שהוא מזגו, לפי שהיה מכיר רב יוסף במזגו של רבא מתחלה שהיה בקי

.(.T)